

VYCHOVATELSKÉ LISTY.

Časopis věnovaný zájmům křesťanského vychování.

„Kdo Mne následuje, nebloudí ve tmách,
praví Pán.“ Tom. Kemp. I. 1.

Mravověda náboženská a rozumová.

(část druhá.)

Na učitelských ústavech vyučuje se mravouce náboženské v hodinách náboženských, ale vychovatelství jako věda zná jen mravouku Herbartovu, jeho praktické ideje. Učí se tedy chovanci mravouce katolické pro potřebu své duše, ale jako budoucí vychovatelé mládeže mají se spravovati praktickými ideami Herbartovými, jež stihla zdrcující kritika Dittesova a Natorpova.

Při této dvojakosti nelze jinak, než že myslící chovanec dospěje k takovému úsudku: Je-li mravouka křesťanská dobrá, nač jsou praktické ideje Herbartovy? A jsou-li ideje Herbartovy správné, jak snažil se dokázati Lindner, nač mařiti čas mravoukou křesťanskou? Buď jedno nebo druhé nemá ceny, nebo snad obojí je blud. Řekne se: mravouka křesťanská je dobrá, ale Herbartovy praktické ideje jí neodporuji. To je ovšem pravda, neboť obsah praktických ideí Herbartových lze v souhlas uvést s křesťanskou láskou i se starými Platonovskými ctnostmi, které u nás hlásá alí Štítný a Komenský (opatrnost, mírnost, síla mysli, spravedlnost) i s troji i ctností pozitivistů (moudrost, spravedlnost, dobrotivost). Ale je-li mravouka křesťanská dobrá, nač obtěžovati paměť mravoukou jinou a to velice pochybnou!

Z toho logický závěr učiniti si může každý soudný člověk. Káže-li vštěpovati nynější soustava školská chovancům na ústavech učitelských vědu, o níž se má opírat vychovatelství a jež má řídit jednání člověka po celý život, takovým dvojakým způsobem, pak nelze očekávati, že by na ústavech učitelských byli vychováváni mužové pevní, charakterové nezlomní. Není tudíž divu, že za naší doby charakterních mužů je tak málo, a ti, kteří jimi jsou, stali se jimi ne ve školách, nýbrž vlastním přemýšlením, vlastní prací a vlastním útrpením. Škola za nynějšího systému školského charakterů nevychovává, ba často, jak na to bylo již často vynikajícími spisovateli paedagogy ukázáno, je přímo hubí.

Ještě jiný závěr z toho, co jsme předeslali, učiniti můžeme. Heslem přítomné doby jest věda. Věda spasí vás! Jaká však je to věda, o které se včera psalo, že jest samozřejma a v sobě ukončena jako matematika a logika, a dnes se dokáže, že nic není tak nelogického a nesouvislého, jako jest tato věda (mravouka Herbartova), která pro praktický život vůbec se nehodí. A kolik jiných takových „věd“ jest, které toho hrdého jména věda nezasluhují.

Příště dále.

O koncentraci předmětů na školách měšť. vzhledem k náboženství jakožto předmětu vyučovacímu.

Podává *Frant. Chramosta*, katecheta v Boskovicích.

(Konec.)

Zbývá několik slov promluvit o našem předmětě vzhledem k poměrům dnes mezi knězem a učitelem nastavším. Doba je taková, že nebude asi kněz nikdy již výhradním vychovatelem lidstva, ale jest otázka, bude-li jím pouze učitel, a bylo-li by dobré a správné, aby jím byl. Co vykonal kněz ve výchově lidstva dosvědčují dějiny, co vykonal učitel — mluvíme ovšem pouze v rámci svého pojednání — posud nelze dobře stanovit, neboť skoro všude přece ještě kněz spolu vychovává, ale nikdo zajisté neřekne, že učitel sám tak silné rámě má, aby ohromnou budovu lidského vzdělání, stavbu budoucnosti, sám vystavěl, ono ohromné podivné pole lidského srdce sám dovedl vzdělati, ovšem, ani kněz nemůže říci, že to ve svém smyslu sám dovede.

Jest to pak celý systém školství, různý v počátcích, provádění i cílech výchovy, který nyní hlásá učitelstvo pokrokové a soc. demokratické a který jest asi tento: Až rozšíří se školství všech oborů do všech koutů země a vzdělání pronikne všechny vrstvy národů, přestanou rozdíly nábožensko-sociální a národnostní a sebevědomé lidstvo ve vzájemné lásce a službě dojde své spásy. Tohoto evangelia budiž učitel nyní průkopníkem, potom apoštolem!

Časopis kněžstva tak zv. moderního, „Rozvoj“, podává jakýsi náhled do duchových snah tohoto učitelstva v budoucnosti. Píše: Zdá se býti téměř už jisto, že v tom ohromném boji mezi názorem křesťanským a „vědeckým“ v první frontě státi bude učitelstvo proti kněžstvu, hájíc a šíříc v massách lidu nový světový názor. Učitelstvo, jak dnes věci se mají, nikdy už nepůjde s kněžstvem za jedním cílem, aspoň v jádře svém ne. Náboženské, resp. katolické zájmy lidu našeho za pár let — než vymře starší generace učitelská — budou učitelstvu hekubou. A zastaviti osudný pokrok a šíření se ideí protikřesťanských v učitelstvu nepodaří se nám nikdy; neboť lze říci, že učitelstvo, a to právě v těch nejšíkovnějších svých hlavách a nejvlivnějších, je téměř fascinováno vědou. Nu a věda přece je s náboženstvím úplně na štíru. O tom je přesvědčen dnes každý mladý učitel, neboť jej o tom přesvědčují právě ti nejbystřejší z učitelských našich paedagogických spisovatelů, kteří uznávají konečně z křesťanství pouze vysokou cenu jeho mravouky.

V Krista, Boha-člověka, nevím, mnoho-li jich věří. Jejich křesťanství — toť pouhý deismus. Jednotlivci mohou s námi jíti, jednotlivci mohou s námi zápasiti za reformu katolicismu, ale gros půjde svou cestou; většině budou snahy naše marným pokusem ožíviti a udržeti útvar odsouzený absolutně k smrti.

O výši vzdělání svého volá učitelstvo hlasem Mrazíkovým (Paedag. Rozhledy č. 4): K úkolu našemu nestačí učitel s nynějším vzděláním, aby mohl plniti nové úkoly a uspokojivě řešiti úkoly výchovy — nedostačí ani vzdělání průměrného intelligenta, jenž dovršil své vzdělání na školách vysokých, nýbrž k úkolu našemu v budoucnosti bude nutno přibíratí jen muže nejintelligentnější, muže vysoce nad jiné vzdělané, samé vyvolence národa.

Nebudem rozhodovati, kolik pravdy je v těch slovech a kolik mělkosti a prázdného bombastu, jádro je asi pravdivé, my pravíme skromně, že roz-

dělení církve od školy, kněžstva s učitelstvem, prakticky bylo by ohromným neštěstím, theoreticky pak vůbec je neproveditelným. Třeba by učitelstvo dospělo k nejvyšším metám svých požadavků, nejvyššímu vzdělání a nejširší svobodě vyučování, ve které náboženství nahrazeno bude „vědou“, mravou pak všeobecnou lidskou morálkou a humanitou a třeba by si toto učitelstvo na základě této nauky vychovalo miliony duchů, přece vedle, řeknu tisíců učitelů „vyvolenců národa“ a vedle milionů duchů jimi vzdělaných, spokojujících se humanitou, budou řady učitelstva s knězem buď veřejně, nebo tajně v srdci pracujících a nové miliony duší, toužících po vzdělání srdcí svých slovem a činem kněžským. Vždyť i kněžstvo bude přec pokračovati ve snahách posvěcujících dobu novou.

Ostatně historie o stavění babylonské věže v každém století jinak se opakuje a kolik utopií k útěše lidstva již napsáno!

Končíme slovy, která již jednou jsme uvedli a která vhodně součinnost učitele s knězem naznačují: *Erunt duo in carne una* — budou dva v těle jednom. Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj!

Methodické pokyny o vyučování katechismu.

F. Pišmistr, katecheta v Mor. Budějovicích.

Saul nabízel Davidovi do boje proti Filistinskému své vlastní brnění. David je oblekl, ale nemohl v něm jíti. Tak se často daří katechetovi: nezbyvá než odložití odějí cizí a obléci vlastní. Jest třeba, aby katecheta katechese sobě dělal sám. Užívá-li katecheta katechesí vlastních, jdou mu nejlépe od srdce, jsou nad jiné vroucnější. Katechese bez přípravy, bez vroucnosti a citu konaná jest dětem protivna jako otroku pouto. Katechese prostá, ale při tom spojená s úvahou plnou vroucí zbožnosti, s naučením srdce jímajícím, ta proniká srdce jako paprsek sluneční vzduch. Katechese ledabylá, duchaprázdná, podobá se cisternám prorokovým, o nichž praví, že jsou rozpukané a vody v sobě nemají. Marně těší se žízňivý poutník z dálky, marně nahýbá se z blízka: ze dna její zeje prázdnota a poutník klne cisterně suché. Tak u samé cisterny umírá žízní — tak umírá žízňivou touhou mladistvá duše, touhou po pravdách sv. náboženství. Odtud třeba jest katechetovi stále studovati, stále se připravovati, vždy hlouběji vnikati v náboženskou pravdu. Katecheta budiž živým vzorem a příkladem, budiž sluncem, které vykouzlí i z prosté hrudy — ze srdce dětského — stavoných květů.

Nemíním katechese umělkované, rozplývající se v záplavě slov. Ty jsou jako náhlý přívál který padá na zem, ale rychle sběhne v potoky a řeky — a shrneš-li smočený prach, uvidíš suchou zemi. Katechese musí nejen osvitit rozum, ale proniknout srdce, rozehrát duši.

Jsou kazatelové a katecheti, kteří dovedou mnoha slovy, dlouhou řečí — pověděti pramálo. Tato převrácená metoda vyučovací okrádá o čas, otupuje ducha, obtěžuje zbytečně paměť dětí a kazí vlastní přemýšlení, úsudek. Čím více takový katecheta ví a zná, tím méně vědí žáci. Úbohé jsou děti, chce-li se katecheta před nimi stkvíti v záři učenosti. Či jsou děti filosofové?

Tací katecheti nebudou s katechismem nikdy hotovi a jich žáci, když přece jednou dospěli na konec katechismu, neznají z apoštolského vyznání víry již ani slova, zapomněli vše. Při této falešné metodě, která chce býti všestrannou, důkladnou a vše možné dověsti zamýšlí, je věčná škoda drahého času i úsilovné práce. Ze sáhodlouhých výkladů katechetových neodnesli si žáci do života — pranic, aneb velmi málo.

I svým chováním jsou mnohdy katechese příčinou nechuti k učení se katechismu. Jest to především kárání po způsobu trpké ironie, která nešetříc dítek i rodičů se dotýká. Káráti chyby a vady jednotlivé jest nutno, ale není, co více dovede rozhořčiti i srdce dítěte jako ironie. Ta zatvrzuje — odvrací. Dítě tu uvažuje: Mám milovati bližního a učitel má pro mě jen posměch?

Halí-li se katecheta do vznešenosti povolání svého, hledí-li udržeti dítky od sebe ve vzdálenosti, tím hůře — neboť stává se dětem přeludem. Toť meteor, jenž v jasné noci ukáže se na nebi a mizí beze stopy. Srdce dítek zůstává nedotknuto a práce učitelova nenese ovoce. Katecheta musí v nejužší styk s dítkami vejíti, musí získati celé srdce dětí sobě svěřených, aby láska z osoby přešla i na předmět. Ve škole k dětem se snížití znamená tolik, jako pozvednouti děti k sobě. Srdce dítěte neoklame nikdo; proto nechtěj nikdo lásku k dětem a přítulnost simulovati. Affektovanost odpuzuje. Dítě pozná dobře, kdo jest mu nakloněn, kdo jest mu přítelem. Kdo katecheta jest, ten pak dobře ví, co zmůže jeden laskavý pohled milovaného učitele, jeden přívětivý úsměv na tváři. Při vyučování katechismu chraňme se hrubého násilí, citelného trestu. S učením „lásky“ málo, ba docela se to neshoduje. „Totof jest přikázání mé, abyste milovali se vespolek!“ Učitel lásky rozsévej kolem sebe lásku! Užitím tělesného trestu vydáváme se především nebezpečí, hrozícímu jak nám, tak dítěti. Příkladů doložil bych dosti. Trest tělesný ponechejme rodičům. Dítě pokládá citelný trest vždycky jako křivdu na sobě spáchanou. Tedy tichost, trpělivost! Tou zbraní zvítězíme spíše než — násilím.

Školní kuchyně v Kristianii a vyučování v nich.

(R. 1895—1900.)

Školní kuchyně v Kristianii neobyčejně se osvědčily. Návštěva jejich byla zvláště v letech 1897—1898 velmi četná, a to nejen z města, nýbrž i z celé země. V Kristianii jest nyní 13 školních kuchyní a užívá jich 18 obecných škol; kromě toho jsou dvě kuchyně školní nově projektovány.

Děvčata učí se vařiti dobrovolně mimo čas vyučování školního. Tištěné lístky přihláškové rozdávají se děvčatům 6. a 7. třídy. Rodiče je vyplní a vrátí správě školy. Ty žákyně, jež se přihlásily, jsou povinny celý rok se učit po dvou dnech týdně, jednou 1½ hodiny, po druhé 3 hodiny. Vyučování je bezplatné a kromě toho obdrží žákyně připravené pokrmy zdarma. Pouze za pečivo platí se tolik, zač jest příprava.

Do každé kuchyně přijme se 50 až 90 děvčat, ty dělí se pak ve skupiny po 16 až 24. Cvičení praktická konají menší skupiny t. zv. „rodiny“ po 4 až 6 děvčatech. Tím docílí se zároveň i součinnosti celé třídy, neboť

všecky dívky současně tutéž práci konají, i závodění mezi jednotlivými „rodinami“ a účastnicemi. K názorným výkladům shromažďují se dvě i více tříd najednou.

Učitelky v kuchyních školních mají právě takové postavení jako ostatní učitelky obecných škol. Pravidelně má učitelka v kuchyni 22 hodin vyučovacích týdně. Kromě denní přípravy na vyučování vyžaduje také nákup potřeb kuchyňských a vedení knih mnoho času, takže práce učitelek vaření není menší práce ostatních učitelek literních. Tato okolnost zavinuje, že v Kristianii paedagogicky vzdělané učitelky nerady vyučují v kuchyni, takže nejčastěji děvčata z gymnasia tomuto zaměstnání se věnují. To je škoda, neboť tak potřebnému předmětu měly by vyučovati osoby dokonale paedagogicky vzdělané. Inspektorka škol kuchařských také doufá, že tato věc ve prospěch těchto škol se brzy změní.

Na výstavách v Bergách r. 1898 a v Paříži r. 1900 dostalo se vystaveným modelům školních kuchyní mnoho uznání. Inspektorka podává zprávu, že potom mnoho dotazů došlo po organizaci, správě a vyučování v těchto kuchyních od Berlinského magistrátu, z Frankfurtu, z Anglie, z Nového Yorku, Chicaga, Rakouska atd.

Zprávy školních kuchyní dospěly k takovému závěru: Vyučování vaření rozvíjí u mladých děvčat smysl pro čistotnost, pořádek, píli a hospodárnost, poučuje je o prospěšnosti domácích prací, o správné výživě těla a zvyká je na samostatné jednání v praktickém životě. Rodiče i představení chválí školní kuchyně, ale mnozí stěžují si na dlouhou dobu denního vyučování. Tomu lze odpomoci tenkrát, až předmět tento pojat bude mezi ostatní povinné předměty do učebního plánu. Pak při rozumném vyučování povznese se sociální postavení širokých vrstev lidových a zlepší se stav zdravotní i hospodářský.

Malování kraslic.

Velikonoce! Vzkříšení! Kolik krásných a něžných zvyků národních nás k těmto jarním svátkům viže! Bohužel, že mnoho krásných obyčejů národních u nás již zašlo, i nedopusťme, by také krásný staroslovanský obyčej pomlázky, kterýžto způsob bez výjimky všem čeledím daleko široko rozvětveného kmene slovanského společným jest, vymizel. Způsob pomlázky souvisí s podarováním kraslicemi nejrozmanitějšího a podivuhodně umělého vyzdobení.

Starodávný obyčej tento nebýval za dřívějších dob onou hříčkou nepatrnou, za kterouž doba naše přivykla jej považovati, hluboce byly zapuštěny kořeny jeho v jemné, pobožné i vděčné mysli slovanské, tak že posud kvete nejen v jádru lidu našeho, než i tam se po něm stopy ještě objevují, kde po řadu let hlahol řeči slovanské zaniknul naprosto.

Jak jméno samo — pomlázka — od omlazení, omládnutí odvozené dosvědčuje, obyčej ten zakládá se na procitnutí či omlazení jarní přírody celé, k níž Slovan od nepaměti lnul s tělem i s duší, a kteráž jej v ustavičném styku bezprostředním vychovala v bytost vnímavou, chápavou a pozornou! Známé nám, že Slované začínali nový oběh roku právě v čas

nejpříhodnější, totiž při obnovení a procitnutí všech sil přírodních na jaře, a že toto jim tak důležité omlazení slavně i významně světívali.

o starodávných obyčejích a pověrách velikonočních celé knihy by se napsati daly a přece by bohatá látka zcela nebyla vyčerpána.

Víme, že každický kraj své zvláštnosti jeví, jak v kraslicích, tak i ve výšivkách.

Tak jiné vzory shledáváme na kraslicích na Slovensku, jiné u lužických Srbů; zcela jiného rázu jsou kraslice České. I Poláci malují velikonoční vajíčka, kteráž moravským velice se podobají.

Kraslice moravské dopodrobna popsati nemožno; různost a rozmanitost jejich výzdoby jest nekonečna. Třeba jen podotknouti, že se podobají v barvitosti i co do vzorů výšivkám v tom neb onom kraji obvyklým. Poněvadž tento umělý výkon na choulostivém a oblém předmětu, jakým jest vajíčko, skoro vykouzlen bývá a to pravidelně rukou ženskou, můžeme tedy zcela směle ruku tuto nadobyčejně dovednou nazvati.

Zachován jest různý způsob zdobení vajíček. Tak někde se leptají aneb škrabou aneb lučavkou popisují.

Nejstarší a nejrázovitější způsob jest malování vajíček tekutým voskem, který trubici malířka rychle po vajíčku rozvádí.

Chtíc sama přesvědčiti se o postupu malování kraslic, požádala jsem kdysi babičku Slovačku, by mne tomuto umění naučila. Předdeslati musím, že s úžasem největším pozorovala jsem její výkony.

Maléřečka učinila si malé přípravy a to: Do malé nádobky, kterou postavila nad kahánek dala vosku, který stále musil býti tekutým. Voskem tímto malou trubičkou, připevněnou na držátko, psala, mnoho se nerozmýšlejíc, po vajíčku jemné čárky a části ornamentu, vše totiž, co chtěla míti ve vzorku bílé. Pak vajíčko našafránovala mokrou hadérkou, i měla nepolepená místa na vajíčku žlutá. Když vajíčko oschlo, začala malířka na novo rozváděti vosk na těch místech, která chtěla míti na vajíčku žlutá. Pak vajíčko ponořila do frizulky červené, nechala oschnouti a na novo polepovala voskem ta místa, která chtěla míti na vajíčku červená. Konečně vajíčko ponořila do frizulky, v níž se olšové šištičky a kůřečky uvařily a nepolepená místa zůstala černá.

Tedy takto voskem zabeďněné vajíčko postavila obezřetně do prohřáté trouby a nechala je tam chvíli, až mastnota vosková s barvou se sloučila. Konečně vajíčko z trouby vyndala, čistou hadérkou změkly vosk otřela a tu se nám objevilo překrásné vajíčko, s barvami bílou, žlutou, červenou a černou. Podobně jako tato, malují všechny Slovačky kraslice bez předloh a bez dlouhého přemýšlení.

Nám práce tato ovšem nejde tak rychle jako Slovačkám, kterýmž netoliko obrazotvornost ale i zručnost v tomto oboru skoro vrozena jest, ale je-li chuť a trošku trpělivosti, vše se po čase osvědčí, vždyť víme, že „cvičení dává umění“.

Za předlohy ku malování kraslic doporučuji našim děvám „Moravské ornamenty“ od M. Vanklové. Rovněž z výšivek můžeme vzory na kraslice přenášeti.

Nedějme vyhynouti tomuto umění, kteréž jest také částí kultury slovanské. Připomínám se zemřelou Fr. Stráneckou ještě tento pěkný zvyk,

kterýž má hluboký a něžný význam. Jest to totiž společné pojídání posvěcených vajíček velkonočních, při čemž si předkové naši blahopřávali, přátelství obnovovali a ze vzniku a zdaru všeho dobra se radovali, čehož znamení jest vejce — kraslice — znamení vzkříšení!

Učitelství.*)

Vychovávati mládež znamená, pomáhati jí ve vývoji schopnosti od Boha udělených, opravdu jí vzdělávati, býti jí vůdcem k cíli vyměřenému od Boha. Jak krásné, vděčné, záslužné povolání. Ale — zdaž je většina takto pochopuje? Bohužel, nikoli. Věda a opět věda, mnohdy zcela marnivé snahy, odvrát ode všeho vyššího, nadpřirozeného — zapírání jednoho, velikého cíle, Toho, jež jest konečně jedině potřebno. Jest zajisté množství učitelů, kteří ze zásady přisuzují škole toliko onen úkol, aby člověka pro tento život vychovala. Opovrhují-li učitelé býti též vychovateli, a to ve vyšším smyslu, jim svěřených dítek, je to ztráta téměř nenahraditelná a mstí se na rodině, státu, na lidské společnosti.

Tyto poznámky, příteli mladistvý, mají za účel upozorniti tebe na úskalí, s nimiž se v učitelství setkáváme, ano na něž býváme proudem času téměř mocí uvrženi. Postav se proti tomuto proudu, zvolíš-li toto povolání! Nebuď hyzditelem, neboť pustožitelem duší od Boha a jedině pro Boha a podle obrazu Jeho stvořených, za to však vzdělavatelem — vzdělavatelem dítek, o čemž sv. Jan Zlatoústý praví velebná slova: „Co jest většího, nežli spravovati duše, než působiti na mysl, než vychovávati a vzdělávati jinochy? Já pro sebe mám za to, že ten zasluhuje přednost před každým malířem, před každým sochařem a ostatními podobnými umělci, kdo umí spravovati jinochy a vzdělávati jich srdce.“

A ještě jedno úskalí zasluhuje zmínky: jest to nadutost. Ne bezprávě praví Písmo svaté: „Věda nadýmá“. Že ovšem může býti také pokorná věda, dokazuje nám tolik světců, zvláště ona světla Církve, na jejichž učenosti zahřívají se ještě nyní po tisíci a ještě více letech bezčetní muži, spásy a vědy chtějí, a snaží se zralými učiniti plody své vlastní namáhavé práce i neunavného bádání.

Astronomická zpráva na měsíc duben. Venuše září jasným leskem nad východním obzorem. Největšího lesku nabyla dne 21. března a bude v největší západní elongaci dne 25. dubna. Merkura pouhým okem v dubnu viděti nelze. Z ostatních oběžnic lze pozorovati z rána před východem

*) Ukázka z knihy „Volba stavu ve světle víry a rozumu“. Sepsal Adolf Doss, přeložil Alfons Žák. Tiskem a nákladem pap. knihtiskárny benediktinů rajhradských v Brně.

Slunce Saturna a Jupitera. — Dne 22. dubna jest zatmění měsíce. V Praze zapadá Slunce v 7 hod. 3 min. a tou dobou bude již Měsíc úplně zatměný nad obzorem. Buďte-li počasí příznivo, spatřiti lze vzácné divadlo: Slunce i zatměný Měsíc současně nad obzorem, přímý to důkaz, že paprsky světelné se v ovzduší lámou. Slunce i Měsíc zdají se býti při obzoru o vlastní průměr výše, než skutečně jsou.

Sjezd učitelstva jižní Moravy konal se v neděli dne 23. března, súčastnilo se na 200 učitelů a učitelek českých i německých. Z pozvaných poslanců dostavili se bar. Pražák, Seichert a Pavlica, z německých dr. Götz. Na sjezdu jednalo se hlavně o hmotném postavení učitelstva. Přijata resoluce: „My čeští i němečtí učitelé z jihovýchodní Moravy, shromáždění na společném sjezdu v Hodoníně dne 23. března 1902., projevujeme nespokojenost s trudnými hmotnými poměry učitelstva moravského. I nadějeme se do zemských poslanců, vždy příznivě školství i učitelstvu nakloněných, že uznajíce požadavky učitelské, podané vysokému sněmu markrabství Moravského oběma ústředními spolky učitelstvími, mužně zastanou se oprávněných přání učitelstva ještě v letoším závěrečném zasedání sněmovním, pro požadavky učitelské svorně hlasovati budou a tak důkladnou úpravou platů našich odstraní konečně již nesnesitelné hmotné učitelské poměry, jež bohatému a pokročilému markrabství neslouží ani ku blahu ani ku cti.“

Nové měšťanské školy na Ostravsku. Mar. Hory chtějí zříditi dívčí a sousední Zábřeh opět chlapeckou měšťanskou školu.

Česká realka v Olomouci. Co dávno bylo povinností země a státu, usnesla se vykonat česká svépomoc. Matice školská v Olomouci na své valné schůzi dne 20. března usnesla se zříditi soukromou realku českou počátkem příštího roku školního. I. třída bude ve vlastním domě Maticním na Bělidlech.

První samostatná organizace českých žen ve Slezsku. Ve Slezsku zřízen byl Spolek žen a dívek českých. Za protektorku zvolil si choť zemského poslance v Opavě paní Anežku Stratilovou, starostkou je vydavatelka „Novin Těšínských“ sl. Blandina Čížková v Těšíně, místostarostkou paní Marie Hrubá v Opavě, choť říšského poslance. Sídlo spolku je v Opavě. Za přední úkol vytkl si Spolek žen a dívek zřízení a podporu hospodyňské školy pro Slezsko. Přejeme Spolku, aby našel porozumění a hojně podpory nejen ve Slezsku, také na Moravě a v Čechách.

Přidavky učitelům poskytnuté městskou radou v Opavě zrušil na odvolání se některých poplatníků slezský zemský výbor, poněvadž mezi hlasujícími o těchto přidavcích byli příbuzní — učitelů, což jest prý dle § 64. obecního statutu nepřipustno.

O zemřelém prof. dru. Kurzovi píše Pelclový „Rozhledy“: „Předseda školského výboru říšské rady vid. prof. dr. Kurz zemřel dne 6. března. Strana mladočeská ztratila v něm svého znalce školství obecného i středního. Jako profesor učitelského ústavu kutnohorského (1874—1884) byl chovanci pro svoje přednášky obdivován i milován, zároveň však pro svoji přísnost při zkouškách obáván. Přednášeje mluvil vždy k budoucím učitelům, zkoušel taktéž budoucí učitele: rozhled, rozum a vtip kandidátův. Shledal-li někoho slabým, byl neuprosný. „Jaký že by z Vás byl učitel? Chopte se něčeho jiného, kde nikomu škody neuděláte a budete moci býti spokojen sám s sebou!“ (Podobně soudili ovšem tehdy i jiní. Dnes naopak při zkouškách učitelských propouští se kde kdo. Listy

pokrokového učitelstva přinesly o tom zprávy přímo neuvěřitelné, než ani úřady školní ani poslanci mladočeští nechtějí slyšeti. Výroční zpráva zemské školní rady chválí-li si rozkvět školství národního, úsudek učitelstva samého je zcela jiný. Reorganisace učitelských ústavů je již nejvýš nutná. Učitelstvo očekávalo právě od dra. Kurze, že k ní přispěje.) V lednu t. r., ač již churav, účastnil se zasedání rozpočtového výboru říšské rady. Opřel se žádosti, aby inspektoři okresní stanoveni byli definitivně, navrhl resoluci, aby vláda co nejdříve podala návrh zákona, kterým upravilo by se postavení a platy cvičných učitelů, — kteří ve Styrsku, nikoli ovšem u nás — jsou v tom hůře než učitelstvo škol obecných, a dožadoval se, aby v ministerstvu vyučování nakládáno bylo s podáními českými jako s německými (ne aby česká zůstávala po léta ležeti). Staral se vůbec zvláště o školy menšinové (i vídeňské). — Novým předsedou školského výboru zvolen jest posl. Ervín Špindler.

Učitelský blahobyť. Denní listy přinesly tuto zprávu z Lešan: „Smrt z hladu. Dne 25. března zemřela zde industriální učitelka Albína Konrádová, matka čtyř malých dětí, jež se nacházela právě teď v šestinedělí. Dr. Hering z Netvořic konstatoval sice, že byla stížena ochrnutím plic, ale výslovně řekl, že kdyby se byla najedla a nebyla bývala úplně vysílána, že by se byla uzdravila. Učitelka tato, jež měla za muže krejčovského dělníka, měla měsíčního příjmu — 20 K.“

Jednota učitelstva škol měšťanských v Čechách konala valnou hromadu dne 27. března t. r. v Praze. Valná hromada Jednoty porokovavši za účasti 242 členů o poměru školy měšťanské a jich učitelstva, žádá, aby školy ty řádnou reorganizací byly zvelebeny, zdokonaleny a povzneseny ku prospěchu vzdělání všech vrstev národa. Žádá zvláště: 1. Měšťanské školy chlapecké i dívčí rozšířeny buďtež o 4 postupné třídy, aby úplně dostáti mohly úkolu na ně vznesenému. 2. Budiž vydán zvláštní statut organizační pro měšťanské školy z té příčiny, že nynější řád školní a vyučovací vydán již v r. 1870 pouze pro obyčejné školy obecné a jen prozatím, že doznal velice mnoho změn, protože má zřetel hlavně ku školám obecným a proto nehoví zvláště potřebám školy měšťanské a nepodporuje jich vývoj měrou žádanou. 3. Učebná osnova měšťanské školy budiž prohloubena o nové předměty se zvláštním zřetelem ku pokroku u vyučování jednotlivým předmětům a ku potřebě praktické. 4. Ku jednání o reorganizaci školy měšťanské a o statutu organizačním pro školy měšťanské buďtež svolány zvláštní ankety a do nich mimo zástupce příslušných kruhů povolání členové učitelstva těchto škol. 5. Absolventi měšťanských škol mějtež stejná práva s absolventy nižších středních škol a jich praesenční služba vojenská na dva roky zkrácena. 6. Učitelstvo měšťanských škol vzdělávejž se na vysokých školách. 7. Budiž záhy postaráno o hmotné zabezpečení učitelstva měšťanských škol přiměřené jeho vzdělání i práci, jakož i významu škol měšťanských.

Katolický školský spolek konal valnou hromadu dne 26. března ve Vídni. Dle zprávy jednatelské stoupl počet členů spolku v minulém roce o 6000. Za bouřlivého volání „slávy“ zmínil se předseda o tom, že lonského roku převzal protektorát spolku arcivévoda František Ferdinand a poukazoval k nutnosti založení katolické university a katolických středních škol. Dále mluvili ještě Viktor Silberer a posl. dr. Pattai.

Kurs pro léčení koktavosti byl ve Vídni dne 23. března zakončen. Z českých učitelů byli z Moravy zemskou školní radu vysláni nadučitel

J. M. Kadlčák a nadučitel Karel Zrůnek ze Zašové. Celkem bylo ze všech zemí 26 účastníků, a sice z Moravy 6, z Čech 7, z Haliče 6, ze Slezska 1, z Gorice 1, ze Štýrska 1, ostatní z Vídně. Češi jsou 4, Němců 16, Rusín 1, Poláků 5.

Sjezd pro zlepšení osudu slepce. V srpnu letošního roku konati se bude v Bruselu mezinárodní sjezd pro zlepšení osudu slepců, k čemuž byla již rakouská vláda prostřednictvím belgického vyslanectví ve Vídni pozvána a spolu o účastenství dožádána. Ministerstvo vnitra vydalo v té příčině již zvláštní výnos politickým zemským úřadům, kde vyzývá, aby okresní hejtmanství, jakož i veškeré spolky, korporace a ústavy, které péči o slepce na zřeteli mají, o sjezdu byly zpraveny a k účasti vybidnuty. Oznamuje se dále ve vyhláškách těchto, že dle programu sjezdu má býti vzat hlavně zřetel k luštění otázek, vztahujících se na příčiny oslepnutí, na prostředky odpomoci nevidomosti a konečně na vyučování slepých a volbu jich životního povolání.

Výnosem c. k. ministerstva spravedlnosti ze dne 16. ledna 1902 má odpomoci se vadám dosavadním při jmenování poručníků, zejména pro děti chudé a nemanželské. Způsob, jakým dosud mnohá poručnictví se vedla, zejména byli-li poručenci chudí, jeví se ve mnohém směru nedostatečným; nedostatky ony plynou jednak z toho, že poručnictví mnohými považuje se za pouhou formalitu, jednak z toho, že tam, kde obyvatelstvo rychle se střídá, je těžko najíti osoby, jež by byly způsobilé a ochotny, podjati se břemen s vedením poručnictví spojených a v duchu zákona je provésti. Zkušenost učí, že mnozí poručníci jen s nechutí úřad svůj na se berou a jako břímě nemile je pocífuji, což pochází částečně odtud, že na společenskou a lidumilnou stránku poručnictví neběře se dosti zřetele! třebaš starosti a oběti s vedením poručnictví spojené poručníkům, zvláště z třídy dělnické, za těžké by přicházely, vyžaduje přec důležitost řádné péče o sirotky, by povinnosti poručenské byly plněny řádně, ježto dítky otcovské ochrany a otcovského dozoru zbavené potřebují dvojnásobné péče a vedení zvlášt obezřetného. Každý poručník, povinnosti své řádně plnící, koná nejen dílo lásky k bližnímu, nýbrž získává si i značných zásluh o společnost a obce. Nyní má státi se pokus, by utvořeny byly u soudů seznamy poručníků, z nichž by zejména v případech, kdy pozůstalá vdova neb matka nemanželského dítěte není s to, by vhodného poručníka soudu poznačila, vhodná osoba se vybrala. Utvoření seznamu má státi se dle určitých kategorií, ježto lze se nadíti, že osoby téhož povolání dětem zemřelého druhu ochranu poskytnou raději a obezřetněji. Žádají se tudíž všickni, kdož jsou ochotni a způsobilí ku převzítí poručenství, by ústně neb písemně se přihlásili u starosty obce své nebo u c. k. okresního soudu.

Školák se oběsil. V sobotu dne 15. března nalezen byl dvanáctiletý školák Em. Doležal z 5. třídy obecné školy v Jičíně na půdě oběšen. Vypůjčil si od babičky na divadelní představení 10 haléřů; matka mu pohrozila, že za to dostane od otce. A synek — z bázně před trestem — šel a oběsil se.

Utýrané dítě. Manželé Krupovi v Klokočově u Příbora měli na vychování sedmiletého hochu Ceňka Bortla. Měl u Krupů peklo na zemi. Byl týrán každodenně nejnelidštějším způsobem. Zhusta místo jídla dostal bití. O tomto nelidském jednání zvěděly úřady i dopravily hochu do nemocnice. Tam shledáno, že jeho stav je přímo hrozný; takřka celé tělo bylo pokryto ranami, na mnoha místech podlitými krví. Obě oči — bezpochyby následkem ran — mu vytekly, takže jest úplně slepým. Oba rty má oteklé tak, že nemůže ani slovo pronésti a tudíž ani říci, kdy mu všechny tyto rány způsobeny byly. S manžely Krupovými zavedeno trestní vyšetřování. —

Potrestá-li učitel po zásluze ničemu, hned je z toho pobouřena naše pokrytecká společnost. Kolik rodičů bez příčiny své děti týrá, hladem moří, duši dětskou špini, a toho si skoro ani nikdo nevšímá.

Působení školy proti nemírnému požívání lihovin. Ve výnosu ministra vyučování ku všem zemským úřadům školním přikazuje se učitelstvu všech škol obecných a měšťanských i ústavů učitelských, aby při každé vhodné příležitosti upozorňovalo žáky na nebezpečí přílišného stálého požívání lihovin a aby při výběru knih pro školní knihovny hledělo si rovněž této věci. Připravuje se ostatně populární, pro školní knihovny určená rozprava o škodlivých následcích alkoholismu.

Počet učitelských ústavů státních v Rakousku. V Rakousku je nyní 47 státních ústavů pro vzdělání učitelů a 18 pro vzdělání učitelek Z paedagogií mužských je 22 německých a 11 českých; pak jsou tři s vyučovací řečí polskou, 7 s polsko-rusínsko-německou, 1 s německo-slovinskou, 1 slovinsko-chorvatsko-italskou, 1 s chorvatskou a 1 s německo-italskou. Z ústavů pro kandidátky je 9 německých a 2 české, 1 polský, 2 polsko-rusínsko-německé, 1 německo-slovinský a 1 italsko-německý. Do ústavů mužských chodí 7008 chovanců, z nichž je ve IV. ročníku 1541. Paedagogia ženská navštěvuje 3043 chovaneček, z nichž 854 je ve IV. ročníku.

Rakouské střední školy. Dle výkazů ministerstva osvěty jest v Rakousku ve školním roce 1901-2 celkem 215 gymnasií a 107 realek. Gymnasia navštěvuje 72.476, realky 37.412, oboje ústavy tedy 109.888 žáků. Co do jednotlivých zemí jest v Čechách 62 gymnasií a 34 realek, na Moravě 30 a 26, ve Slezsku 7 a 4, v Haliči 33 a 7, v Bukovině 5 a 1, v Dol. Rakousích 31 a 17, v Hor. Rakousích 6 a 2, v Solnohradsku 2 a 1, ve Štýrsku 8 a 5, v Korutanech 3 a 1, v Kraňsku 5 a 1, v Přímoří 7 a 4, v Tyrolsku a Vorarlberku 11 a 4, v Dalmacii 5 a 2. Úplných vyšších gymnasií jest 182, úplných realných gymnasií 13, nižších gymnasií 15 a nižších realných gymnasií 5. Realek vyšších 86, nižších 21. Stát vydrží 160 gymnasií a 71 realek, země 10 gymnasií a 26 realek, města 16 gymnasií a 6 realek, fondy 3 gymnasia a 1 realku; soukromých gymnasií jest 9, realky 3, biskupové a řády vydrží 17 gymnasií. Dle jazyka vyučovacího jest 113 gymnasií a 65 realek německých, 50 gymnasií a 31 realek českých, 28 gymnasií a 7 realek polských, 5 gymnasií a 3 realky vlašské, 15 gymnasií a 1 realka srbsko-chorvatská, 3 gymnasia a žádná realka ruská a konečně 11 gymnasií utrakvistických, v nichž se vedle němčiny vyučuje také slovinsky (v Kraňsku a Štýrsku), neb rusky a rumunsky (v Bukovině).

Rakouské vysoké školy technické. Na 7 rakouských technických zapsáno letos 5307 posluchačů proti lonským 5331. Řádných jest 4930, mimořádných 377. Na technice vídeňské bylo do konce října zapsáno 1459 (proti lonským 1881) posluchačů, na pražské české 1416 (1262), na Lvovské polské 841 (711), na pražské německé 589 (585), na brněnské německé 431 (431) na štýrsko-hradecké 413 (383) a na neúplné brněnské české 158 (78) posluchačů. Dodatečně se ucházelo o přijetí na technice vídeňské 748 posluchačů, tak že by počet všech vzrostl na 5207. K posluchačům české techniky brněnské sluší připočísti ještě 19 hostů.

Osm rakouských universit má v letoším zimním semestru 18.323 posluchačů. Theologická fakulta má 1024, právnická 9410, medicinská 3299, filosofická 4590 posluchačů. Dám studuje 623, a sice 514 na filosofických, 43 na právnických, 66 na medicinských fakultách. Řádných posluchačů je 14.782—126 dám, mimořádných 3205—223 dám, hospitantů 336—274 dám. Ve Vídni je 7003, v Praze na české universitě 3342, v Krakově 1741,

v Hradci Štyrském 1703, ve Lvově 1637, v Praze na německé universitě 1366, v Innsbrucku 989, v Černovicích 542. Ku 1024 theologům nutno připočítá 253 posluchačů na theologických ústavech a 60 v Solnohradě a 193 v Olomouci, takže počet všech theologů je 1530 v celé Cislajtánii.

Universita pro 62 Němců. Černovická „Gazeta Polska“ píše: „Pro koho je vlastně německá universita v Černovicích? Dle statistických dat o národnosti čítá mezi posluchači: 235 židů, 62 Němců, 125 Rumunů, 56 Poláků, 45 Rusínů a 20 členů jiných národností. Tedy pro tuto hrstku Němců jest zřízena universita německá! Bukovina sama má toliko 40.000 Němců mezi 700.000 obyvateli. Tak 40.000 Němců má tedy více práv než milion Slovinců, kteří vysokých škol nemají, více práv než 6 milionů Čechů, kteří musejí se rovněž spokojovati jedinou universitou.“

Noblessa učitelských listů. „Školský Obzor“ ze dne 26. března 1902: Klerikálové už vymýšlejí nová jména, modernější, vědecktější, aby své reakcionářské ve školách modernisovali. V klerikálních „Vychovatelských Listech“ (na Moravě) píše kterýsi katecheta, švete slyš, „o koncentraci předmětů na školách měšť. vzhledem k náboženství, jako předmětu vyučovacímu“. V článku mluví se i „součinnosti k jednotě učiva“ a pod. Chápete asi, co v tom vězí. Klerikální kopyto čouhá ze všeho. Je to všude jenom lámání kopí za náboženskou (roz. klerikální par excellence) „výchovu“, ať už se to balí do titulů moderních neb nemoderních, přímo nebo nepřímou. Vše si zůstane stejným. — „Školský Obzor“ ze dne 18. března 1902: Požadavek vzdělání akademického, vůbec požadavek reorganisace celé výchovy učitelského dorostu propaguje dnes právě učitelstvo pokrokové. Učitelé klerikálního smýšlení nebo chlebařští prospěcháři tento požadavek, jak se samo sebou rozumí, bagatellisují. Jedněm dostačí buď sklenka piva, groš, „zábava“ nebo holka, druhým nahradí vzdělání klerikální program s konfes. školou, klerikální škvár neb farské klepy. — Snahy tyto odpovídají ovšem nejlépe duševní úrovni, na niž se klerikální neb prospěchářští mrzáci nalézají. — Pokrokové učitelstvo však z příčin hlubokých, procitěných, na základě svého obsáhlého studování školské otázky dobře poznává nedostatky celého školství a hledí jim cestou poctivou odpomoci. Že snahy ty černé reakci po chuti nejsou, leží na bíledni. — „Český učitel“, ročník V., číslo 26: „Čím chtějí klerikálové učiniti učitele? Svým přísluhovačem, oddaným vykonavatelem jejich vůle a věrným plnitelem jejich rozkazů; školu aby považoval učitel za vedlejší, ale faru a kůr kostelní za hlavní své působíště, aby se stal předříkávačem na církevních průvodech a spolehlivým vštěpovatelem vět katechismu žákům na paměť. Loutkou, oddaným sluhou býti má jim učitel.“

Že i mnohým učitelkám třeba hodně většího vzdělání, poznati lze z řečnického výkonu učitelky sl. Wiedermannové (v Brně 9. února): „Netajíme se, že mezi učitelkami jsou stoupenky klerikalismu, není-li jich mezi učiteli poměrně daleko více, uvážíme-li, že pro ně není na Moravě žádného klášterního ústavu? Odkud tedy jejich klerikálnost? I my želíme toho, že následkem naprosté veřejné netečnosti přibývá nám ústavů klášterních. Já vidím hlavní chybu v tom, že klášterní ústavy jsou zároveň internáty. Výchova budoucí učitelky je v nich ovšem klerikální. Když pak taková absolventka ústavu klášterního octne se mezi lidmi, v poměrech zcela jiných, než v jakých byla 4—7 let, pak se jí daří jako zbloudilému v pustině, který neví kudy se dáti, aby našel pravou cestu. Nenajde-li cesty té a učiní-li pak v takové situaci něco, co se s veřejným jejím postavením nesrovnává, nepadá vina na ni, tím méně na celý stav učitelek, ale na ty, kdož odňali jí příležitost, aby se k stavu svému přiměřeně vzdělala. S tohoto stanoviska

nutno pohlížeti na klerikálnost učitelek. A kdo chce ve věci té opravdovou nápravu, nedocílí jí tupením těch, kdo za nic nemohou, ale odstraňováním závad a tím, když se dalšímu zřizování takových ústavů bude předcházeti. Je chybou neodpustitelnou t. zv. svobodomyšlných českých měst na Moravě, že s lhostejností přihlíží k vznikání klášterních paedagogií a že již dávno nečelila jim zakládáním ústavů vlastních. Němci jsou v té věci prozíravější. V Olomouci ku př. založili komunální ústav pro učitelky, ačkoliv je v místě klášterní. Toto faktum je jen malou ukázkou toho, jak málo je pochopen význam dívčí výchovy, jak macešsky se odbývá, jak veřejnosti na ní pranic nezáleží. Táže se: bylo by možno, aby vznikl na Moravě ústav učitelů s čistě klerikálními tendencemi? Nebyla by se tomu vzepřela celá česká veřejnost? Ale o ústavy dívčí se nikdo nestará. Nemá-li tedy vliv tento i dále sloužit proudům reakčním těch činitelů, kteří se snaží používati odchovanek klášterních za své nástroje, nutno nám, naší Jednotě, i v tomto směru pracovati.“

Vyloučení slovanských studujících z učilišť v Pruském Slezsku a Poznaňsku. Všichni na vyšších učilištích v Pruském Slezsku a Poznaňsku, jakož i na universitě vratislavské studující Slované, zejména Poláci, byli výnosem vládním vyloučeni z těchto ústavů.

Polské děti v německých školách. Dne 5. března diktoval v Kozi-glovách v Poznaňsku učitel dětem větu: Unser Vaterland ist Deutschland. Pět dětí napsalo: Unser Vaterland ist Polen. Dne 8. března učitel vyvolal těchto pět dětí před lavice a vysázel každému na ruce 8 ran pro neposlušnost. Potom kázal zpívat německou vojenskou píseň „Ich bin ein Rekrut.“ Jeden z potrestaných chlapců plakal bolestí a nezpíval. Učitel mu naměřil ještě 8 ran. „Posener Zeitung“ vysvětluje, že při poněmčování Poláků není na závadě jen jejich nechuf k německému jazyku a vrozená Slovanům vzdorovitost naproti Němcům, nýbrž i přirozené uzpůsobení jejich mluvidel. Navrhuje tedy, aby byly vládou vzaty na potaz přední autority německé v oboru chirurgie, nebylo-li by možno již nemluvnatům polským mluvidla tak vyoperovat, aby jim němčina později ve škole nedělala potíží! Snad aby jim byly zasazeny do úst jazyky německé!

Postavení venkovských učitelů v Rusku není závidění hodné. Avšak nejhůře se mají na obecných školách ve běloruských guberniích, kde v jedné třídě bývá 150—160 dítek. Prospěch bývá také podle toho. Snadno si lze vysvětlit, proč na Rusi je tolik učitelů s podrytým zdravím a zlomenou energií. A to všecko za plat 20—30 rublů měsíčně.

Pruský ministr osvěty vyložil ve sněmu program vlády v otázce ženských gymnasií. Prohlásil, že vláda jest ochotna připustiti dívky na gymnasia a zaříditi ženská gymnasia zatím jen na zkoušku, za jejíž výsledek vláda neběře zodpovědnost. Pokud se týče ženského universitního studia, vláda drží se zásady, že dívky mohou dávat se zapisovati jen jako mimořádné posluchačky, zvláště když vláda nemůže uznat, že by se jevila všeobecná potřeba akademického studia pro dívky. Připouští nicméně, že, má-li idealistické postavení německé ženy býti zachováno v rodině, musejí ženská gymnasia býti uvedena v soulad s požadavky nynější doby.

Ženská universita zašla. North-Westernská ženská universita v Chicagu zašla. Jeden z universitních kurátorů, Raymond, pravil: „Lékařská universita naše proto zašla, že ženy nestudovaly dosti vážně chemii a štitily se chirurgie. Před 15 lety stěžovaly si ženy, že při studiu překáží jim muži — muži odešli a zařídili jsme jen ženskou universitu, ale poměry se nezlepšily, tak že nezbylo než universitu zavřít. Měli jsme roční ztráty 100.000 korun.“

Zvláštní způsob pracovatí k nápravě zpustlé mládeže vynášel americký statkář M. George v Americe. Koupil blíž N. Yorku velkou farmu, shromáždil kolem sebe několik zanedbaných chlapců a děvčat a zřídil zvláštní „dětskou republiku“. Republika tato trvá již od r. 1890, dnes je tam celkem 150 dětí zastoupeno, jež zaměstnány jsou různými pracemi řemeslnými a zemědělskými. M. George zavedl pro ně zvláštní peněžní hodnotu v železných penězích. Republika má též své hodnostáře, volené z dětí na určitou dobu. Výsledky, kterých George při svém originálním způsobu vychovávání dosáhl, jsou překvapující.

Ruské školy v Palestýně. Sultanským dekretem potvrzeno bylo 85 ruských škol v Palestýně, kterých dosud Porta neuznávala. Pobyt ruského jen. sekretáře pro Palestýnu Hitrova v Cařihradě souvisel s touto záležitostí.

Drobnosti. Ministr vyučování jmenoval profesora při státním gymnasiu s českou vyučovací řečí v Olomouci p. Františka Polívku prozatímním okresním školdozorcem pro české školy městského školního okresu Olomuckého. — Svěcení ústavu v Dřevohosticích i mimořádná valná hromada jubilejní jednoty lidumilů byly odloženy. — Nový ústav ku vzdělání učitelek bude prý zřízen ve Val. Meziříčí. — Hranické soukromé měšť. školy budou asi následkem nedostatku prostředků zavřeny. — Podivín žádá již deset let o školu měšťanskou pro chlapce a teprve nyní má se vyjádřiti, kde miní budovu zřídit. — Ve Slezsku dosud o místo na české škole žádají někteří učitelé žádostmi českoněmeckými, ba i zcela německými — V Čechách již zase činí se přípravy ku sjezdu učitelskému o prázdninách. Hlavním bodem rokování má býti školský program učitelstva československého. — Na doktora veškerého lékařství promována byla dne 17. března na české universitě v Praze sl. Anna Honzánková. Jest to první promoce dámy na doktora lékařství na pražské universitě. — Časopis „Szkolnictwo“ přináší důkazy, jak okresní inspektoři v Haliči přijímají úplatky. — Na universitě kalifornské zahájil letos dr. Jiří Noyes kurs jazyka českého.

Knihy a časopisy redakci zasláné.

Th. Ribot: **Psychologie pozornosti.** Přeložil J. Mauer. Nakladem Jos. Pelcla v Praze. Str. 114. Za 1 K 20 h. — Ribot v tomto díle studuje pozornost nikoli se stránky její účinků, nýbrž mechanismu jejího. Klade důraz na to, že pozornost není snad jakýmsi druhem „čistého aktu ducha“, působícím tajemnými a nepochopitelnými prostředky, nýbrž, že pozornost působí vždy prostřednictvím svalů (zvláště při zárazu), její mechanism je v základě motorický; kdo tudíž není schopen ovládati své svaly, není schopen pozornosti. Vytknuv dokonale v úvodě stanovisko svého studia, přechází spisovatel v kapitole první k pozornosti spontanní neb přirozené, v části druhé studuje pozornost volnou neb umělou a popsav ve zvlášť zajímavé kapitole další veškeré chorobné stavy pozornosti jako hypochondrii, fixní idee, extasi, šílenství různých stupňů a j. v. shrnuje v závěru výsledky svého pozorování a studií a vyšetřuje nejvšeobecnější podmínky pozornosti. — Dílo důkladné, práce dokonalá, jež věnuje velikou péči i zdánlivě nepatrným okolnostem. — Kniha tato mohla by vrhnouti nové světlo na mnohé otázky paedagogické i myslíme, že se vydáním překladu jejího zavděčilo nakladatelství zvláště kruhům učitelským.

Život. List pro výchovu v rodině, škole a společnosti. Obsah 6. čísla: B.: Časopisy paedagogické a učitelské. — Č. Pozdník: Čím by české děti rády byly. — G. E. Johnson: Chrup dětí ve veřejných školách. — G. Ratenhofer: Vývoj svědomí ve škole. — Dr. Ew. Haufe: Listy matkám o výchově. — Rozhledy: O reformě škol obecných a měšťanských i ústavů učitelských. — Moderní výchova dívčí. — Obligátní pokračovací vyučování. — Umělecká výchova. — Socialisace umění. — Průmyslová práce dětí. — Paedagogické Rozhledy. — Literatura. — „Život“ vychází redakcí a nákladem Jos. Pelcla v Praze, Lípová ulice číslo 8. a předplácí se čtvrtletně 1 K 80 h, celoročně 7 K 20 h,

Rozhledů po lidumilství, jediného filantropického našeho měsíčníku, vycházejícího redakcí JUC. Fr. Cyr. Vlka (v Praze, 359--VII.) ve prospěch „Jub. ženského asyly císař. a král. Alžběty“ v Praze-III. (na Kampě), vydáno bylo právě 3. číslo X. ročníku. — Předplatné (ročně 4 K) přijímá Lotty Trakalová-Kheilová, choť reditele akademie hr. Straky v Praze—III.

Rozpravy o výchování. I. O štěstí po stránce vychovatelské. Objasňuje Jos. Šauer z Augenburku. V Praze. Nákladem vlastním. 1902.

Vzdělávací četba katolické mládeže. Světélka a světla. Napsala Aug. Rozsypalova. V Praze. Tiskem a nákladem družstva Vlastí. 1902.

Hlasy Svato-Václavské. Arnošt Renan. V Praze, 1902. Tiskem knihtiskárny družstva Vlastí.

Tiskem a nákladem knihtiskárny benediktinské v Brně vyšly následující časopisy:

Hlídka, měsíčník. Red. dr. Pavel Vychodil. Roč. XIX. čís. 3.

Škola Božského Srdce Páně. Red. P. Petr Hlobil. Č. 4.

Květy Mariánské. Red. P. Kristin Lux. Č. 4.

Anděl Strážný. Red. Vilém Ambrož.

František Sušil. Životopisný nástin od dra. Pavla Vychodila.

Česká týdenní revue „Rozhledy“ přináší v 26. čísle: X: Z Brna. — Chlumeck nad Cidlinou. — JUDr. K. Polák: Jednoty zájmových společenstev rolnických. — Nu.: Ottův Atlas zeměpisný. — Jan Hejret: N. V. Gogol. — E. Sokol: Píseň vod. — Literatura, umění, věda. — Přehled politický, sociální, hospodářský a školský. — Ozvuky a paběrky. — „Rozhledy“ vycházejí každou sobotu v sešitech o 32 stranách a předplácí se čtvrtletně pouze 4 K. Pro celoroční předplatitele, kteří zašlou obnos najednou, pouze 15 K. Předplatné zasílejtež na adresu: Rozhledy, Jos. Pelcl, Praha II., Lípová ulice čís. 8.

Ilustrovaný Svět. Red. Aug. Eug. Mužik. Nakladatel J. Otto v Praze. Vyšlo č. 9. se 33 pěknými a zajímavými ilustracemi.

České květy. Obrázková revue pro zábavu a poučení. Pořádá dr. Ant. Podlaha. Nákladem a tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (V. Kotrba) v Praze, Pštrosova ul. 200-II. Sešit 5. a 6. Nádherný tento časopis doporučujeme všem českým rodinám.

Rajská Zahradka. Časopis pro mládež. Red. V. Špaček. Roč. XI. sešit 6. Nákladem Cyrillo-Methodějské knihtiskárny V. Kotrba v Praze.

H O V O R N A.

Všem velect. příspěvatelům „Vych. Listu“. Račte poslati potvrzení příjmu tolika zlatých, kolik stran tiskových práce Vaše činí, slečně Teresii Holánkové, učitelce v Brně, jež Vám ihned honorář zašle.

Školskému Obzoru. Nebudeme házeti blátem po člověku, který chybil. Ani kárati nebudeme bývalého školního dozorce dra. P., jak očekáváte, ani jinak se jím zabýváti nebudeme, neboť našeho hnutí se vždy stráníl, ale ponecháváme to Vám, kteří s takovou důkladností o něm se rozepisujete. Že našim snahám nerozumíte, nelze se diviti, neboť k tomu je třeba vyššího rozhledu, a toho lze nabýti jen klopotnou prací. Ovšem blýskati se nabubřelými frázemi je velmi snadno.

Učitel'ská Zádruha na Moravě,

zapsané společenstvo s obmezeným ručením se sídlem
v Hulíně,

přijímá **vklady na spořitelní knížky a úrokuje je 4⁰/₁₀.**

C. k. daň důchodkovou platí spolek sám, aniž by ji vkladatelům srážel.

**Poskytuje zápůjčky svým členům na směnky a dluhopisy na
6⁰/₁₀ za velmi příznivých podmínek.**

K zasílání peněz poštou vydá „Zádruha“ na požádání složní listy poštovní spořitelny.

Kdo pomoci potřebuje, ať obrátí se z celou důvěrou na starostu spolku p. **Jana F. Kořínka**, správce školy v Částkově u Uh. Brodu.

K dotazům budiž přiložena známka 20 hal. na odpověď.

Představenstvo.

Knih'tiskárna Ferd. Navrátila

v Ivančicích

doporučuje svou bohatým materiálem opatřenou dílnu

ctěným správám škol a důst. farním úřadům

a zabezpečuje jim předem

vzornou práci a levné ceny.

Skladové tiskopisy, brožury atd.

Prosíme všechny katolické redakce, aby nám po výtisku svých publikací výměnou posílaly.

Nous prions toutes les redactions des revues catholiques de nous envoyer en échange un exemplair de leurs publications.

„Vychovatelské Listy“ vycházejí dvakrát měsíčně (5. a 20.)

Předplatné na celý rok obnáší 6 K

Redaktor Alois Adamec, učitel měšťanské školy v Ivančicích.

Administraci a expedici vede Hedv. Rubrová v Brně, na Petrově č. 1.

Nákladem Katolického spolku českých učitelů na Moravě.

Příspěvky se honorují.

Inserty účtují se levně.